

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Method) คือ การวิจัยเอกสารและการสำรวจ ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้คือ

1. การวิจัยเอกสาร

ผู้วิจัยได้ศึกษา เรื่องบทบาทของสตรีในการให้บริการทางคานการศึกษาเกี่ยวกับ สุขภาพ โดยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้คือ

1.1 การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับบทบาทของสตรีในการให้บริการทางคานการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพ ตั้งแต่ อดีตจนถึงปัจจุบัน

1.2 การสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้รวบรวมหัวข้อที่คนไม่ได้จากเอกสาร นำไปสัมภาษณ์สตรีผู้ให้บริการทางคานนี้ และผู้เกี่ยวข้องให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่ง

1.3 วิเคราะห์บทบาทของสตรีในการให้บริการทางคานการศึกษา เกี่ยวกับ สุขภาพ

2. การวิจัยแบบสำรวจ

ผู้วิจัยได้ศึกษาความคิดเห็นของสตรีในการให้บริการทางคานการศึกษา เกี่ยวกับ สุขภาพในโรงพยาบาลของรัฐบาล และศึกษาความคาดหวังของผู้รับบริการทางคานการ ศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพจากผู้ให้บริการทางคานนี้ในโรงพยาบาลของรัฐบาล เช่นเดียวกัน พร้อมทั้งนำผลการสำรวจที่ได้จากบุคคลทั้ง 2 กลุ่มมาเปรียบเทียบกัน โดยมีวิธีดำเนินการ วิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สตรีที่ให้บริการทางคานการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพ คือ พยาบาลและแพทย์สตรี และผู้รับบริการทางคานนี้ จากโรงพยาบาลของรัฐบาล ในกรุงเทพมหานคร ที่ให้บริการคานสุขภาพทุกแผนก ซึ่งมีอยู่ 4 สังกัดด้วยกัน คือ

1. พวงมหาวิทยาลัย
2. กระทรวงสาธารณสุข
3. กระทรวงมหาดไทย
4. กระทรวงกลาโหม

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างสตรีที่ให้บริการทางคานการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพ และผู้รับบริการทางคานนี้ ผู้วิจัยได้เลือกจากโรงพยาบาลในสังกัดของรัฐบาลทั้ง 4 สังกัด โดยวิธีจับฉลาก สังกัดละ 1 โรงพยาบาล ได้ดังนี้

สังกัด	โรงพยาบาลที่เลือกกลุ่มตัวอย่าง
พวงมหาวิทยาลัย	รามาศิบคี
กระทรวงสาธารณสุข	ราชวิถี
กระทรวงมหาดไทย	วชิรพยาบาล
กระทรวงกลาโหม	สมเด็จพระปิ่นเกล้า

1. กลุ่มตัวอย่างสตรีที่ให้บริการคานการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพ อันได้แก่ สตรีในวิชาชีพแพทย์และพยาบาล ซึ่งปฏิบัติงานในโรงพยาบาลของรัฐบาลคานการให้บริการศึกษาจากโรงพยาบาลต่าง ๆ คังกล่าวประมาณร้อยละ 10 ของผู้ปฏิบัติงานทางคานนี้ ซึ่งมีอยู่ทั้งหมดประมาณ 1,900 คน แล้วเลือกโดยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling)

ได้กลุ่มตัวอย่าง 200 คน โดยจำแนกตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นดังต่อไปนี้

โรงพยาบาล	จำนวนสตรีที่ให้บริการด้าน การศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพ	กลุ่มตัวอย่าง
รามาศิมคี	570	60
ราชวิถี	600	60
วชิรพยาบาล	590	60
สมเด็จพระปิ่นเกล้า	120	20

2. กลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการด้านการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพในโรงพยาบาลนั้น ศึกษาจากผู้มารับบริการในแผนกตรวจผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลต่าง ๆ ดังกล่าวประมาณร้อยละ 10 ของผู้มารับบริการในแต่ละวัน ซึ่งมีอยู่ประมาณ 5,500-6,000 คน โดยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 650 คน โดยจำแนกตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นดังนี้คือ

โรงพยาบาล	จำนวนผู้รับบริการในแต่ละวัน (โดยประมาณ)	กลุ่มตัวอย่าง
รามาศิมคี	2,000 - 2,400	240
ราชวิถี	2,100 - 2,400	240
วชิรพยาบาล	800 - 1,000	100
สมเด็จพระปิ่นเกล้า	600 - 700	70

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อให้สตรีผู้ให้บริการ และผู้รับบริการทางด้านการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพตอบ โดยแบ่งเป็น

2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจคำตอบ (check list) และเติมคำ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในการให้บริการทางการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพในโรงพยาบาล เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีเนื้อหาเหมือนกันและใช้ร่วมกันทั้ง สตรีผู้ให้บริการ และผู้รับบริการ โดยมีค่าชี้แจงที่แตกต่างกันดังนี้

ก. สำหรับสตรีผู้ให้บริการ

เป็นแบบสอบถามถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีผู้ให้บริการทางการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพตามการรับรู้ของตนเองว่ามีบทบาทในการให้บริการทางด้านนี้แก่ผู้รับบริการในโรงพยาบาล ในแต่ละข้อมากน้อยเพียงใด

ข. สำหรับผู้รับบริการ

เป็นแบบสอบถามถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในการให้บริการทางการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพ ตามความคาดหวังของผู้รับบริการว่ามีความคาดหวังจากสตรีดังกล่าวในการให้บริการทางด้านนี้มากน้อยเพียงใด

และคำถามในตอนที่ 2 นี้จะแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทในการให้ความรู้ในเรื่องการปฏิบัติตนให้มีสุขภาพแข็งแรงเพื่อป้องกันกาเกิดโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ จำนวน 12 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทในการให้ความรู้ในเรื่องโรคและการปฏิบัติตนเมื่อเจ็บป่วย จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกภาพของสตรีที่ให้บริการทางการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพ และวิธีการให้ความรู้แก่ผู้รับบริการ จำนวน 20 ข้อ

2. การสร้างเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม มีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาคุณค่าเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวกับบทบาทของสตรีในการให้บริการทางคานสุขภาพ และสัมภาษณ์จากผู้ที่ปฏิบัติงานทางคานนี้ ตลอดจนศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาประมวลเป็นเค้าโครงในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนั้นไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน* ตรวจสอบและแก้ไขเพิ่มเติม

2.3 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้ให้บริการและผู้รับบริการทางคานนี้ จำนวนกลุ่มละ 10 คน เพื่อนำไปหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) วัดค่าความเที่ยงของแบบสอบถามดังนี้

แบบสอบถามสำหรับสตรีผู้ให้บริการ	วัดค่าความเที่ยง	0.98
แบบสอบถามสำหรับผู้รับบริการ	วัดค่าความเที่ยง	0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ยื่นคำร้องขอให้บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออกหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย เพื่อเสนอต่อคณบดีคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี และผู้อำนวยการของโรงพยาบาลราชวิถี วัชรพยาบาล และโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า เมื่อได้รับหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปเสนอและเซาพบคณบดี และผู้อำนวยการของโรงพยาบาลต่าง ๆ ดังกล่าว เพื่อชี้แจงรายละเอียดในการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง หลังจากได้รับอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยจึงเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเอง เริ่มตั้งแต่วันที่ 8 สิงหาคม 2528 ถึงวันที่ 19 สิงหาคม 2528 โดยมีวิธีการดังนี้

1. สำหรับสตรีผู้ให้บริการคานการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามตามรายชื่อของผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 โรงพยาบาลดังกล่าวแล้วข้างต้น เป็นจำนวนทั้งหมดจำนวน 200 ฉบับ และผู้วิจัยได้ไปรับแบบสอบถามคืนภายหลัง

* ดูรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวก ก.

จากแจกแบบสอบถามไปแล้ว 1 สัปดาห์ ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 193 ฉบับ ซึ่งเป็นฉบับที่สมบูรณ์ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 96.50 ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืนมาจากผู้ให้บริการ
จำแนกตามโรงพยาบาลต่าง ๆ

ลำดับที่	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน		คิดเป็นร้อยละ
		ส่งไป	ได้รับคืน	
1	โรงพยาบาลรามารชิปตี	60	57	95.00
2	โรงพยาบาลราชวิถี	60	58	96.67
3	วชิรพยาบาล	60	58	96.67
4	โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า	20	20	100.00
	รวม	200	193	96.50

2. สำหรับผู้รับบริการทางด้านการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพในโรงพยาบาลนั้น ผู้วิจัยและผู้ช่วยอีก 3 คน ได้ไปแจกแบบสอบถามให้กับผู้รับบริการในแผนกตรวจผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลต่างๆดังกล่าวทั้งหมดจำนวน 650 ฉบับ จำแนกตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น โดยผู้วิจัยได้อำนวยความสะดวกให้กับผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการเตรียมดินสอและปากกา ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบแบบสอบถามขณะรอตรวจจากแพทย์ สำหรับวิธีการแจกแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยและผู้ช่วยได้แจกพร้อมกันครั้งละประมาณ 30-50 คน โดยพิจารณาว่าผู้ตอบแบบสอบถามนั้น ๆ พร้อมทั้งจะตอบแบบสอบถามได้ เช่น สามารถอ่านหนังสือได้ ในขณะที่นั้น ไม่ปวดศีรษะหรือไม่ใช่ผู้ป่วยหนัก เป็นต้น แล้วจึงรับแบบสอบถามคืนมาหลังจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ทำแบบสอบถามเสร็จ ซึ่งแต่ละคนจะใช้เวลาประมาณ 10-20 นาที แล้วจึงแจกแบบสอบถามกับผู้ตอบคนใหม่ต่อไป ทำเช่นนี้จนกระทั่งแจกแบบสอบถามได้ครบใน

แต่ละโรงพยาบาล ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการแจกและรับแบบสอบถามคืนจากผู้รับบริการในโรงพยาบาลแต่ละ 1 วัน รวมเวลาที่เก็บข้อมูลในผู้รับบริการทั้งสิ้น 4 วัน และเมื่อนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาคัดเลือกแล้ว ปรากฏว่ามีฉบับที่สมบูรณ์เป็นจำนวน 539 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.92 ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับฉบับที่สมบูรณ์คืนมาจากผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามโรงพยาบาลต่าง ๆ

ลำดับที่	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน		คิดเป็นร้อยละ
		ส่งไป	ได้รับคืน (ฉบับที่สมบูรณ์)	
1	โรงพยาบาลรามธิบดี	240	204	85.00
2	โรงพยาบาลราชวิถี	240	190	79.17
3	วชิรพยาบาล	100	85	85.00
4	โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า	70	60	85.71
	รวม	650	539	82.92

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสตรีผู้ให้บริการทางการศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพ และผู้รับบริการ ผู้วิจัยตรวจนับความถี่ จำแนกตามข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ แล้ววิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ เสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในการให้บริการด้าน
การศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพ วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. กำหนดค่าคะแนนแต่ละข้อออกเป็นระดับ ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนนเป็น	5
มาก	ให้คะแนนเป็น	4
ปานกลาง	ให้คะแนนเป็น	3
น้อย	ให้คะแนนเป็น	2
น้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น	1

การแปลความหมายค่าของคะแนนคิดตามเกณฑ์ดังนี้

4.50 - 5.00	ความหมาย	มากที่สุด
3.50 - 4.49	ความหมาย	มาก
2.50 - 3.49	ความหมาย	ปานกลาง
1.50 - 2.49	ความหมาย	น้อย
1.00 - 1.49	ความหมาย	น้อยที่สุด

2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (S.D.) ในแต่ละข้อของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม โดยแยกคำนวณแต่ละกลุ่ม
แล้วเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{x}$) คือ

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{x}$ = ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คือ

$$S.D. = \frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n - 1}$$

เมื่อ $\bar{x} - \bar{y}$ = ผลต่างระหว่างคะแนนกับมัธยฐาน เลขคณิตของ
กลุ่มตัวอย่าง

n = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบผลของสตรีผู้ให้บริการด้าน
การศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพกับความคาดหวังของผู้รับบริการ โดยการทดสอบค่าที (t-test)

สูตรที่ใช้ในการคำนวณทดสอบค่าที¹ (t-test) คือ

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{s_p^2}{n_1} + \frac{s_p^2}{n_2}}}$$

เมื่อ $\bar{x}_1$ = ค่าเฉลี่ยของคะแนนของสตรีผู้ให้บริการด้าน
การศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพ

$\bar{x}_2$ = ค่าเฉลี่ยของคะแนนของผู้รับบริการ

n_1 = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างของสตรีผู้ให้บริการด้าน
การศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพ

n_2 = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างของผู้รับบริการ

s_p^2 = ความแปรปรวนรวม (Pooled Variance)

โดยคำนวณจากสูตร

$$s_p^2 = \frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

s_1^2 = ความแปรปรวนของกลุ่มผู้ให้บริการ

s_2^2 = ความแปรปรวนของกลุ่มผู้รับบริการ

¹L.A. Marascuilo, Statistical Methods for Behavioral Science. (New York: McGraw-Hill Book Company, 1977), 323.